

Autobiografie beschrijft de gedreven leraar Tijmen van der Kooij

'Een vreugdig lentekind' in het Oostwold van de eeuwwisseling

■ **OOSTWOLD** – Tijmen van der Kooij leefde van 1875 tot 1957 en was een leraar pur sang. Op verschillende plaatsen bracht hij de jeugd zijn kennis en christelijke idealen bij. Zo verwierf hij landelijke bekendheid. Rond de eeuwwisseling was hij werkzaam in het dorp Oostwold. Een gelukkige tijd brak daar aan, schrijft hij in zijn autobiografie. Zijn levensverhaal verschijnt binnenkort onder de titel 'Het was een schoone dag'.

Door **Marcel Looden**

Van der Kooij begon tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn levensverhaal te schrijven en bleef er tot vlak voor zijn dood aan werken. Zijn kleinzoon en aangevrouwde kleinzoon Wim van der Kooij en Sjoerd van Tuinen besloten onlangs de geschriften uit te geven en kregen medewerking van de socioloog professor D.Th. Kuiper van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Deze begint het boek met een analyse van het milieu van Van der Kooij en de Christelijk-Gereformeerde Kerk, waarbinnen hij een zo actieve rol speelde.

In het Friese Hindeloopen, waar Van der Kooij werd geboren, speelde die kerk een belangrijke rol. Dat blijkt overduidelijk uit het begin van de autobiografie. Zijn schoolcarrière begon in 1891, op de school in Sint-Annaparochie. Zijn oom was daar hoofd en zo had hij ook meteen onderdak. „Welk een verandering. Mijn leven had nu een doel, en ik een plaats in de maatschappij”.

Baantjes

Na zijn kwekelingenperiode legde hij het onderwijsexamen af en via baantjes in Oppenhuisen en opnieuw Sint-Annaparochie kwam hij in Wagenborgen terecht. Zijn zuster werkte er bij de Stichtingen van Barmhartigheid, het huidige Groot-Bronswijk, en hij probeerde er als schoolhoofd aan de bak te komen. In die functie zou hij

▲ Van der Kooij geheel rechts, vlak na zijn vertrek uit Oostwold. Naast hem zijn gezin en het onderwijzend personeel op zijn school in De Krim.

ook aan trouwen kunnen denken. Hitje Koopmans heette zijn uitverkorene.

Van der Kooij zag de baan aan zijn neus voorbij schieten en zo kwam de christelijke school in Oostwold in beeld. Hij solliciteerde daar als 'eerste onderwijzer'. „Salaris 600 gld, en de benoemde kon tevens leeraar worden aan de Chr. Normalessen te Winschoten. De vacature was ontstaan, doordat W.H. de Jong (zwager van het hoofd H. Jager) benoemd was tot hoofd te Grootegast”.

Hij kreeg de baan, trouwde en begon 1 oktober 1898 zijn lessen te geven. Van der Kooij, die zichzelf een 'vreugdig lentekind' noemde, beviel het

prima in het dorp. „Een gelukkige tijd brak aan...Dit trof ons des te meer, omdat het Oldambt in de buitenwereld slecht befaamd was”. Het gezin ging veel om met bestuursleden van de school als wethouder Dijkhuis, Kreiter, Toren, Knottnerus.

Rechten

De schoolstrijd woedde in die dagen, het christelijk onderwijs vocht voor meer rechten en Van der Kooij was uiterst actief in die strijd. Verder hield hij lezingen voor de plaatselijke Gereformeerde Jongelingsvereniging en gaf hij de al genoemde Normalessen. Tijdens deze bijeen-

komsten werden toekomstige leraren onderwezen. Van der Kooij doceerde Nederlandse Taal en Zang. „De kwekelingen waren aardige jongens en meisjes, waarmee ik best kon opschieten”.

De zaterdagen besteedde hij aan zijn studie Frans. Een collega uit Groningen, Martje Meijer, was ook bezig met haar akte-Frans en samen brachten ze, in de stad en in Oostwold, heel wat studieurtjes door. Er werd heel wat werk in die periode verzet, maar het geluk lachte hem toe. „Drie achtereenvolgende maanden ontvingen wij een weldaad van de goede hand Gods over ons. In augustus akte-Frans: in september werd onze eersteling, een dochter Richtje, geboren (21 sept.), en drie weken daarna in de kerk te Midwolda door Ds. A. van der Veen gedoopt”.

Boodschap

De derde blijde boodschap was zijn benoeming tot hoofd van een school. Ondanks zijn zonnige dagen in Oostwold bleek hij niet honkvast. Kenmerkend hunkerde hij naar verandering en wilde hij hogerop. Hij solliciteerde in Arnhem en in De Krim bij Dedemsvaart. In die laatste plaats werd hij hoofd van een nieuwe school. Hij zou 1 januari 1900 beginnen, maar het schoolbestuur in Oostwold wees op de opzeggingstermijn en dus werd het 1 februari.

Nieuwe eeuw

Zo startte de nog jonge Tijmen van der Kooij de nieuwe eeuw in Oostwold. In het vervolg van zijn autobiografie beschrijft hij zijn rondtocht langs nog een groot aantal scholen. Ook Oost-Groningen deed hij opnieuw aan. Hij gaf namelijk nog les in Wildervank. De oorlogsjaren en zijn activiteiten binnen de kerk komen ook aan de orde en maken het werk tot een boeiende en leesbare spiegel van die tijd.

“Het was een schoone dag. Autobiografie van Tijmen van der Kooij”.

Gron. Dagblad
12.2.93